

A flöss őse – avagy a Ronfa sztori

/ www.ludens.hu

Valami vonz az ódon játékokban – főleg, ha kártya. Mintha egy elfakuló, életlen képet bogarászna az ember, keresve a múlt, a régi-régi játékosok/emberek, társasági játszadozások titkait.

A Tarokk olasz múltja miatt böngésztem éppen a Weben (fordító programmal persze) – bár megszoktam már a számos fura fordítást, de a "három ásszal kellett horkolnia" csoda szerkezetre nem tudtam nem odafigyelni... :-) Megnéztem, a "ronfa" szó volt a szemrevaló fordítás okozója, nem is véletlenül, mert valóban valami horkolás félét jelent (ronfare – horkolás, dorombol, húzza a lóbőrt), minden képen valami folytonos hangadás. A szinonimák környékén megjelent a rosario

(rózsafüzér, füzér, sor, láncolat) szó, no meg, a "fare" számlál, alkot jelentéssel is bír, a "rondó" meg ugye egy visszatérő motívumokból álló műforma... – ez valami lapösszefüggés lesz. Valóban – hamarosan elő is került a bizonyíték, a "ronfa" egyazon színjelzőjű lapokból álló lapösszefüggést jelentett a 15. század közepén. Kiderül, hogy az egymásutániség nem számított, csak a lapok rangszámainak összeg – azaz a **flöss pontszám**. Akkor ott eldőlt, hogy ez a játék "kell nekem". :-)

Gond azért volt/van, mert, ahogy a téma kiemelt szakértői Thierry Depaulis és Girolamo Zorli – Ugo Caleffini (Ferrara legmegbízhatóbb krónikása, 1471-1494), Francesco Berni (olasz komikus költő, 1497-1536), és Gerolamo Cardano (olasz polihisztor, tudós, író és nem kevésbé szerencsejátékos, 1501-1576) korabeli írásaira hivatkozva – is állítja: "A Ronfa játékról nem sokat tudunk."

Nagyjából csak a következőket:

- Minden bizonnyal az egyik legrégebbi kártyajáték, amelynek nevét ismerjük. Az első utalások, mind Franciaországban, ahol Ronfle-nak hívták, mind Olaszországban 1458-ból származnak.
- Illetve tudható még, hogy Berni és Caleffini is nápolyi játéknak tartotta. Caleffininál azt is olvasható, hogy öt játékos játszotta 9-9 lappal és megpróbáltak azonos színjelzős lapokat összegyűjteni – így épültek a ronfák, a legértékesebb ronfa tulajdonosa pedig (aki "accusar la ronfa giusta" /bemondja az igazat, igazít/) magáénak mondhatta győzelmet és a dicsőséget.
- A Ronfa játékot a 17. századig emlegetik, de legnagyobb népszerűségnek a 15. század végétől a 16. század végéig örvendett. Akkori elterjedtségére utal, hogy erősen gyanítható, hogy a spanyol nemzeti kártyapakli (40 vagy 48 lap – utóbbiból a 10-esek hiányoznak) összetételét a Ronfa játék befolyásolta. Ez nagyon is hihető, mert a spanyoloknál erősen gyökeret vertek a flöss pontszámra alapuló kártyajátékok, mint a baszknak mondott Golfo (Goffo, Gofu), melyben markánsan megjelenik az azonos színű (színjelzőjű) lapok összehasonlítása a lapok pontértékének összege alapján. A Goffot/Goffettot az olaszok is magukénak mondják és a híres, hírhedt Primera (amiről egyébként sok mindent lehet tudni) játék kistestvérének tartják. Amely utóbbi pedig igen erős rokonságot mutat a Ronfával, de ahogy Berni és Caleffini is utal rá, a Ronfa inkább fifikásnak, kombinatívnak mondható, mint hazárdnak, és komoly fegyelmet és koncentrációt igényel.
- Figyelemreméltó hogy e flöss pontszám mechanikájú játékok nagyszerű leszármazottja a mi Ferbli (a hazai csendes) játékunk is.
- A Ronfa jelentős sikert aratott Franciaországban is, ahol azt tartják, hogy a 20. század elejéig egész Európában igen népszerű Piquet (angolul: Picket, magyarul: Piké, csehül: Pikety) játék a Ronfa révén tudott kialakulni. Sőt valahogy Távol-Keletre is eljuthatott a Ronfa, valamelyik leszármazottja révén – gyanítható ez japán, kínai "51" nevű játékból. A világi hatása pedig Berni kijelentéséből tudható, aki szerint a Romfának tulajdonítható a "carte a monte" (dobó halom) kártyás kifejezés is, mely nem csak a korabeli játék leírásokban található meg, de manapság is használatos.

Tehát a Ronfa nagy divat volt leginkább az 1400-as, 1500-as években, még a szerzetesek körében is – ahogy a beillesztett korabeli kép is mutatja. Érdekes hát feleleveníteni.

A Ronfa sztori záró gondolatoként egy korabeli tanács: "**Tartsd szemelőt, mit dobnak, vesznek fel, hagynak – a végső törekvésed érdekében.**"

/ Már tesztelünk... :-)